

EEN TRIEST BERICHT MOET OOK DOOR

Museum Verbindingsdienst

Gedreven door financiële malheur heeft Defensie besloten haar ondersteuning aan het 'Museum' tot nader order op te schorten. Dat betekent dat de huisvesting in Amersfoort vooralsnog niet kan worden gefaciliteerd. Dat is triest want het Museum Verbindingsdienst streeft naar continuïteit om invulling te kunnen geven aan haar maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid.

Het 'Museum' drijft op de onbaatzuchtige inzet van tientallen vrijwilligers, dat is een gebleken solide en professionele basis.

Jarelang was er sprake van een vruchtbare samenwerking tussen Defensie en het 'Museum', maar er was ook een eenzijdige afhankelijkheid. Deze sterke afhankelijkheid van Defensie maakt echter ook kwetsbaar, zeer kwetsbaar naar nu blijkt.

VOORGESCHIEDENIS

De mededeling in juni 2003 dat de kazernes in Ede op korte termijn afgestoten zouden worden, kwam hard aan bij de medewerkers van het Museum Verbindingsdienst. Op de Elias Beeckmankazerne had het sinds februari 1969 bestaande museum een museaal zeer interessante collectie historisch verbindingdienstmateriaal opgebouwd en waar moest dat nu naartoe? In plaats van in de put te gaan zitten en af te wachten wat er met hen zou gebeuren, besloten de vrijwilligers op een positieve wijze aan te tonen dat de historische collectie van de Verbindingsdienst buitengewoon aantrekkelijk en waardevol was. En dan hebben we het niet alleen over de waarde voor ons Regiment, maar ook voor de buitenwereld. Er werden cursussen gevolgd, deskundige adviezen ingewonnen, maar nog belangrijker was, dat men het geleerde in de praktijk wist te brengen. Het museum werd in december 2005 een geregistreerd museum en voldeed zo aan alle gestelde museale eisen. Het museum had in die tijd in de gebouwen 31, 32 en 33 op de Elias Beeckmankazerne circa 1000 m² expositieruimte en 500 m² depotruimte. Er kwamen ongeveer 4000 museumbezoekers per jaar daadwerkelijk genieten van de expositie en de eigen website had circa 10.000 hits op jaarbasis. Ook waren we op internet te vinden bij de Collectie Gelderland. Dit was de situatie tot 1 juni 2009 toen het bestuur moest besluiten de deuren van het museum voor het publiek te sluiten. Inmiddels was namelijk duidelijk geworden dat de kazernes in Ede daadwerkelijk per 1 januari 2011 afgestoten zouden zijn aan de gemeente Ede en wij weg moesten zijn uit onze drie gebouwen. Ingeschat werd dat zo'n anderhalf jaar nodig zou zijn om het museum verhuisgereed te maken om het daarna daadwerkelijk te verhuizen vanuit de gemeente Ede. Onduidelijk was echter nog de toekomst van het museum en met name de nieuwe locatie. De oplossing werd gevonden in het samenvoegen van een aantal functionaliteiten en zo ontstond in de tweede

men met het Regiment zijn de vrijwilligers van het museum gaan brainstormen over de inrichting van het gebouw. Het was al snel duidelijk dat er in Amersfoort minder ruimte ter beschikking stond en dat niet alles uit Ede kon worden meegenomen. In de maanden januari, februari en maart 2010 hebben de vrijwilligers van het museum in 36 verschillende workshops hard gewerkt aan een herinrichtingsplan, dat in zeer goede sa-

Voorkant van gebouw B

helft van 2009 het idee om van gebouw B op de Bernhardkazerne te Amersfoort een Regimentsgebouw te maken.

REGIMENTSGEBOUW

Uit gesprekken met diverse instanties was duidelijk geworden dat de Verbindingsdienst niet de enige bewoner zou kunnen worden van gebouw B op de Bernhardkazerne. De Locale Facilitaire Dienst wilde er flexwerkplekken inrichten en het ere-escort van de Cavalerie zocht een opslagruimte voor zijn uniformen en overige uitrusting. Toch was de Verbindingsdienst gelukkig met dit gebouw, want een groot gedeelte kon nu ingericht gaan worden als Regimentsgebouw. Zo zou het Regiment Verbindingsstroepen een eigen entree krijgen, een mooie grote Regimentszaal, bureau-ruimtes, opslagruimtes voor VOV, VOOV en Regiment en last but not least een museumzaal voor zijn historische collectie. Sa-

menwerking met de Directie-West van de Dienst Vastgoed Defensie gestalte kreeg. Met enige trots werd op 15 april 2010 dit plan gepresenteerd aan de Regimentscommandant en -adjutant, die met het voorgestelde volledig akkoord gingen. Ook de Raad van Toezicht stemde in met het herinrichtingsplan. Het grote probleem was dat de renovatie van gebouw B in de weken daarna steeds maar niet werd aanbesteed, terwijl de tijd begon te dringen. Duidelijk werd wel dat het museum Verbindingsdienst niet voor het einde van 2010 zou kunnen verhuizen naar Amersfoort. Er moest een tussenoplossing gezocht worden voor het materiaal dat vanuit Ede mee zou gaan naar Amersfoort. De objecten die het museum in langdurig bruikleen had van het Legermuseum werden terug gegeven en onze eigen voertuigen en ander groot materiaal mochten tijdelijk gestald worden in een loods, die het Nederlands Artilleriemuseum al deels in ge-

bruik had, op de Harskamp. Al het andere materiaal werd in dozen en pallets ingepakt, deugdelijk geregistreerd, voorlopig opgeslagen in gebouw 31 in Ede, waarbij bij het inpakken gebruik gemaakt werd van het nieuwe herinrichtingsplan.

Gebouw 31 als pakhuis

HERINRICHTINGSPLAN

Belangrijk bij het maken van een inrichtingsplan is het vaststellen van een hoofdindeling. Als je het gebouw in de Bernhardkazerne in Amersfoort binnenkomt doe je dat via de entree, een ruimte van 90 m², waarin een bestaand trappenhuis en gepland een personenlift naar de eerste etage. Aan de entree is een kleine verkoopruimte gekoppeld, waar Regimentsartikelen aan de man gebracht zullen worden. Via de entree kom je in een grote zaal van 200 m² met links en rechts ramen, de Regimentszaal. Boven de Regimentszaal op de eerste verdieping ligt een tweede grote zaal van 250 m² waar de historische collectie kan worden ondergebracht. Ook is er op deze verdieping ruimte voor een kleine wissel-expositiezaal, een aantal bureaus en een verblijfruimte voor de medewerkers. Direct onder het dak ligt op de tweede verdieping de zolder van 100 m², waar ruimte is voor een bibliotheek en werkplekken voor restauratoren. De alleen buitenom te bereiken kelder van het gebouw is 100 m² en wordt depotruimte. Nadat deze indeling was vastgesteld, kon nagedacht worden over de aankleding van deze ruimtes. In de Regimentszaal zal aandacht besteed worden aan de traditie van de Verbindingsdienst, terwijl de museumzaal op de tweede verdieping een beeld zal geven van de ontwikkeling van de militaire telecommunicatie of moderner gezegd de C2-ondersteuning. In de entree en in het trappenhuis zullen curiosa van de Verbindingsdienst te zien zijn. Aangezien de ons beschikbare ruimte minder dan de helft

is van die in Ede, zal er een zware selectie van het materiaal plaatsvinden. Daarom is besloten om van de kelder een open depot te maken, waar de echte liefhebbers toch de overige historische radio's en telefoons uit de collectie kunnen terugvinden.

REGIMENTSZAAL

Het hart van het gebouw is de Regimentszaal, die voor verschillende activiteiten gebruikt kan worden. Zo kunnen er kleine ceremonies gehouden worden, zoals bijvoorbeeld een diploma-uitreiking van de School Verbindingsdienst. Ook kan de zaal ingericht worden als vergaderruimte voor 30 personen en is deze te gebruiken als filmzaal met een opstelling van 50 stoelen. Deze laatste functie zal ook gebruikt worden om bezoekers van de historische collectie te laten genieten van nieuwe en oude films, zoals 'het Bericht moet door'. Verder is de Regimentszaal tevens de toonzaal van de traditie Verbindingsdienst. Zo staan hier het vaandel en diverse vlaggen en zal er de 'wall of fame' met alle vroegere Inspecteurs Verbindingsdienst, de regimentscommandanten en de regimentsadjudanten te vinden zijn. Het meest opvallend in deze zaal zullen echter acht grote vitrines zijn, waarin de geschiedenis van de Verbindingsdienst wordt weergegeven. Zo wordt o.m. aandacht besteed aan de Verbindingsdienst als onderdeel van de Genie, de Verbindingsdienst KNIL, de Verbindingsdienst als zelfstandig Wapen en de Verbindingsdienst bij vredesoperaties.

MUSEUMZAAL

Als thema voor de museumzaal is gekozen om communicatietechnieken te laten zien in hun historische militaire context. Belangrijkste doelgroepen blijven de actief dienende militairen en militairen in opleiding, maar ook oud-militairen, hobbyisten en burgers in het kader van goed nabuurschap zijn van harte welkom. Bijzondere aandacht is ervoor het voortgezet onderwijs, met name voor scholieren vanaf 12 jaar uit het (v)mbo/hbo elektrotechniek/ICT, e.e.a. passend in de werving voor de Verbindingsdienst. In Ede

De achterkant van gebouw B

De nieuwe museumzaal

was het uitgangsprincipe dat het museum zoveel mogelijk wetenswaardigheden liet zien aan de bezoeker (information push). In Amersfoort wordt gestreefd naar een interactie met de bezoeker en zal de bezoeker meer zelf op zoek moeten gaan naar de interessante feiten (information push/pull). De museumzaal zal in vijf periodes worden ingedeeld, waarbij voor elke periode gekeken is naar het meest voorkomende militaire optreden en de belangrijkste technische ontwikkelingen op het gebied van communicatie. Dit heeft geresulteerd in de volgende tijdvakken:

- Periode 1800-1850
 - Veldtochten
 - Akoestische en optische communicatiemiddelen

- Periode 1850-1900
 - Vesting Holland
 - Telegrafie en telefonie
- Periode 1900-1950
 - Wereldoorlogen
 - Radioverbindingen
- Periode 1950-2000
 - Koude oorlog en vredesoperaties
 - Automatisering en digitalisering
- Periode 2000-2050
 - Crisisbeheersing operaties
 - Datatransport systemen en informatie technologie

Per periode zal op verschillende manieren de geschiedenis gepresenteerd worden. De historische verbindingssituatie zal in de vorm van een diorama te zien en te ho-

De nieuwe bibliotheek

ren zijn. Elke periode krijgt zo zijn eigen verhaal. Een sterk punt van onze historische collectie is dat nog veel apparatuur werkt en dat er dus daadwerkelijk berichten mee verzonden kunnen worden. Zo treffen de bezoekers per periode een educatieve tafel aan met daarop werkende verbindingsmiddelen. Door een rondleider wordt uitleg gegeven over het gebruik van de communicatiemiddelen en men kan zelf daadwerkelijk berichten versturen van het ene tijdvak naar het andere. Ook zullen de meest belangrijke apparaten en voorwerpen per periode te zien zijn in displays. Deze displays staan in vitrines en zijn onderscheidend en relevant voor het betreffende tijdvak. Ten slotte zijn er nog per tijdperiode een of meerdere informatiezuilen in de vorm van touchscreens. Hier kunnen de bezoekers, geprikkeld door alles wat ze zien, zelf op zoek gaan naar meer informatie.

BIBLIOTHEEK EN DEPOT

Op de zolderverdieping en in de kelder van gebouw B worden nog twee andere sterke troeven van de historische collectie ondergebracht. Allereerst de bibliotheek met studieruimte op de tweede verdieping. Hier zal de unieke boekencollectie bewaard worden, bestaande uit ruim 5000 voornamelijk technische boekwerken. Maar ook het historische archief van het Regiment en het audiovisuele archief van het museum zullen hier worden opgeslagen. Deze archieven en de boekencollectie zullen toegankelijk zijn voor geïnteresseerde bezoekers. Naast de bibliotheek is de restauratie ruimte, waar defect verbindingsmateriaal uit de expositiezaal hersteld kan worden. Naast de technische werkplekken is er een ruimte voor het onderhoud aan uniformen en rekvisieten. Uiteraard blijft de mogelijkheid geboden voor militairen van de Verbindingsdienst om hier een oud ceremonieel uniform te huren voor een plechtige gelegenheid. De tweede troef is het 'open depot' in de kelder. Aangezien bijvoorbeeld niet alle radio's en telefoons permanent getoond kunnen worden in de museumzaal, zal in het 'open depot' de overgebleven unieke verbindingssysteemapparatuur opgeslagen worden en ook te bezichtigen zijn. Dit alles uiteraard wel onder begeleiding van een deskundige medewerker.

VAN UITSTEL NAAR AFSTEL

In de zomer van 2010 werd echter steeds duidelijker dat als gevolg van de financiële problemen binnen Defensie de aanbesteding van de renovatie van gebouw B vertraging opliep en wat gevreesd werd gebeurde ook, want van uitstel kwam afstel. De verhuizing van het Museum Verbindingsdienst naar gebouw B in Amersfoort gaat in ieder geval de eerstkomende jaren niet door. Dit was voor de vrijwilligers een absolute onheilstijdning, **HET IS NU DUS ECHT AFGELOPEN!**

Het leeghalen van gebouw 32.

Troposcatter in de takels

Waarheen, waarvoor?

Niet alleen was er afgelopen winter een bruikbaar herinrichtingsplan gemaakt, maar men was ook al begonnen met het maken van de bouwpakketten van de nieuwe diorama's en het perfectioneren van de dioramafiguren. Alle werkzaamheden in Ede waren er tot nu toe op gericht alles wat mee naar Amersfoort moest, in te pakken, ten einde dat het volgend jaar in Amersfoort weer netjes te kunnen uitpakken. Echter tijdens de zomerse dagen van 2010 dreven er donkere wolken boven het museum Verbindingsdienst. De situatie in juli 2010 was weer gelijk aan die van een jaar geleden, we waren terug bij af. Voor het eind van het jaar moet onze historische collectie weg zijn uit Ede, maar waar de collectie naar toe gaat, blijft een groot vraagteken. Opnieuw inrichten, maar waar dan? Opslaan, maar waar dan?

INPAKKEN

Het bestuur van de Stichting Museum Verbindingsdienst zal zich de komende tijd samen met de Raad van Toezicht beramen op de nieuw ontstane situatie. De tijd dringt nu echt, want we hebben nog maar een half jaar. Ondertussen wordt er door de vrijwilligers gewoon doorgegaan met het museaal inpakken van al het materiaal. Radio's, telefoons, computers e.d. worden keurig verpakt alvorens ze in grote kratten worden opgeborgen. In gebouw 31 groeit het aantal pallets en dozen met de week. Gelukkig heeft het museum een tijdelijke opslagplaats in de Harskamp kunnen vinden voor al het zware en grote materiaal. Op 15 juli werden zo de radioshelter SCR-399 en de troposcatter-installatie met twee kranen op een dieplader gehesen en verdwenen voor goed uit Ede. Zullen we ze ooit weer eens terug zien?

Voor de Vrienden van het Museum Verbindingsdienst heeft op zaterdag 25 september de voorlopig laatste 'vriendendag' in Ede plaats gevonden.

LAATSTE FOTO

Hiernaast nog een laatste foto van de werkzaamheden in het Museum Verbindingsdienst, want plaatjes zeggen zoveel meer dan woorden.

Bestuur Museum Verbindingsdienst

